

som den dygtige slægtshistoriker støder på under sit arbejde. Det må hilses med største glæde, når slægtshistorikeren som her dernæst har været i stand til at fremstille iagttagelserne i en form og et omfang, der vil gøre det færdige resultat til en materiale-samling, som historikeren bestandig vil kunne drage nytte af. Det skal endelig tilføjes, at noteapparatet er mønsterværdigt, og at den smukt udstyrede bog på de fleste sider er fængslende læsning.

Vagn Dybdahl.

A. Falk-Jensen og H. Hjorth-Nielsen: *Candidati og examinati juris 1736-1936. Candidati politices 1852-1936. Candidati actuarii 1922-1936. V. Personregister. (Gad, 1959). 191 s.*

Det overordentlig fortjenstfulde personalhistoriske værk er nu afsluttet med et personregister, der omfatter næsten samtlige forekommende navne. En del såkaldt »almindelige navne med endelsen »sen« er formentlig af pladsmæssige og økonomiske grunde – udeladt, et forhold, der dog for selve kandidaterne ingen rolle spiller, da værket er alfabetisk; for hustruernes vedkommende er alle med. Den mulighed, der i registret havde været for en adskillelse af de tre typer, er ikke taget i betragtning; men det havde måske også i typografisk henseende været for kompliceret at gennemføre.

Finn H. Lauridsen.

Svend Thomsen, Drude Lange og Irmelin Nordentoft: *Københavns bibliografi. III. (Københavns Kommunebiblioteker, 1960). 487 s.*

Den store bibliografi over litteratur om København, hvis foregående bind tidligere er omtalt her i tidsskriftet, er nu afsluttet med dette 3. bind. Hovedemnerne er: teknik, tekniske er-

hverv, handel (i disse to sidste grupper også enkeltvirksomheder), læge- og sundhedsvæsen. Som for de to første binds vedkommende gælder det også om dette, at det er af største betydning også for historikere, der ikke just nærmer sig emnerne ud fra specielle københavnske synspunkter. Bindet slutter med et særdeles nyttigt stikordsregister. I et sådant kan man naturligvis altid finde inkonsekvenser; men hovedindtrykket er dog, at megen omhu og alsidighed har ligget til grund for udarbejdelsen. Den prisværdige præcision i udgivelsen må påskønnes, ligesom dansk historieforskning i det hele må hilse det store værk velkommen med taknemmelighed og med ønsket om, at de supplementshæfter for litteratur efter 1950, som halvt om halvt bebudes i forordet, må blive til virkelighed.

Vagn Dybdahl.

A. Scharff: *Schleswig-holsteinische Geschichte. Ein Überblick. Særligt af Geschichte der deutschen Länder. »Territorien-Ploetz«.*

»Ploetz« er et begreb i den tyske litteratur, som vi ikke i Danmark har sidestykke til. Under dette navn går en række historiske opslagsbøger, der indeholder en uendelighed af fakta og data i en let tilgængelig form. Der findes f. eks. et »Auszug aus der Geschichte«, en »Hauptdaten der Weltgeschichte«, en »Konferenzen und Verträge«, for blot at nævne nogle og dertil er nu kommet en »Territorien-Ploetz«, d. v. s. en opslagsbog vedr. de forskellige tyske landes historie. Professor Alexander Scharff, Kiel, har bidraget med oversigten over Slesvig-Holstens historie. På 90 sider inklusive registre og kort har han formået at give en fremstilling, der dels indeholder en masse kendsgerninger, men samtidig giver en udviklingslinie, således at bogen er læ-

selig for den, der vil have et overblik over hertugdømmernes historie. Professor Scharff er roligt dømmende og bestræbt på at give en vel afbalanceret redegørelse for de talrige dansk-tyske konflikter, som naboskabet på den cimbriske halvø i århundredernes løb har givet anledning til. Det er et særdeles nyttigt hjælpemiddel, som herved anbefales.

Troels Fink.

J. O. Bro-Jørgensen: Svendborg købstads historie I, 1-2 (Udgivet af Svendborg by, 1959-60). 490 s.

I forbindelse med Svendborgs 700 års jubilæum i 1953 vedtog byrådet at søge udgivet en ny byhistorie til afløsning af museumsmanden Johannes Olsens fra 1919, der forlængst var udsolgt. Opgaven blev overdraget arkivar i Rigsarkivet J. O. Bro-Jørgensen og museumsinspektør Ove Marcussen, der siden 1915 har deltaget i det lokal-historiske arbejde for Svendborg Amts Museum, og den fordeltes således, at Bro-Jørgensen påtog sig at skrive om perioden til kommunaloven af 1837 og Marcussen fra 1837 til nutiden.

Af værket er til nu udkommet Bro-Jørgensens afsnit i to halvbind og et halvbind af Marcussens, men kun førstnævnte skal her gøres til genstand for omtale. Det er opdelt i tre hoveddele: Svendborg i middelalderen, Fra reformationen indtil enevælden og Fra enevældens indførelse til købstadloven af 1837, der hver for sig bærer præg af forfatterens grundighed og den kildekundskab, der er en følge af hans erhverv. Det er virkelig beundringsværdigt, hvad han især for den ældre tids vedkommende har fået ud af det sparsomme materiale. Svendborg nævnes første gang i 1229 i morgengavebrevet til Valdemar den Unge's brud, og selv om brevet kun omtaler en borg, er der næppe nogen tvivl

om, at der også har hørt et byanlæg til, anlagt som et led i de storstilede bestræbelser for at sikre rigets kyster mod vendernes plyndringer og som en station på skibsfartens gennemfartsvej fra Sønderjyllands østkyst til de fjernere liggende Østersølande. Det ældste bevarede privilegium daterer sig dog først fra 1253. Foruden opmindelsen skildrer Bro-Jørgensen middelalderbyens bystyre og retsvæsen, befolkning og næringsliv, gilder, kirker og klostre, og han vier et særligt kapitel til Christian II's fordrivelse og Grevefejden, hvor afgørende begebenheder jo udspillede på Sydfyn.

Fra det følgende afsnit kan særlig fremhæves en række værdifulde træk om den økonomiske og befolkningsmæssige tilbagegang, byen på linie med andre danske købstæder blev offer for, dels på grund af Hansestædernes svindende betydning, dels som en følge af krigene i det 17. århundrede. Bogens hovedafsnit er så afgjort det sidste fra enevælden til købstadloven. Vægten er lagt på en skildring af næringslivet og de økonomiske forhold, og kilderne er nu til stede i rigelig mængde. Enkelte betydelige skikkelser drages frem både af embedsmænd og handlende, og byen placeres i en større sammenhæng både i administrativ og erhvervs-mæssig henseende.

Det kan være et spørgsmål, om bogen vil finde mange læsere uden for Fyn; dertil er den måske lidt for grundig. Men som et mønster på, hvad det er muligt at få frem om en dansk by også langt tilbage, er den af høj karat.

Finn H. Lauridsen.

Carl E. Jørgensen: Viborg Katedralskoles historie. (Historisk Samfund for Viborg amt, 1960). 174 s.

Det er en god idé, Historisk Samfund for Viborg amt har fået at samle adjunkt Carl E. Jørgensens to artikler